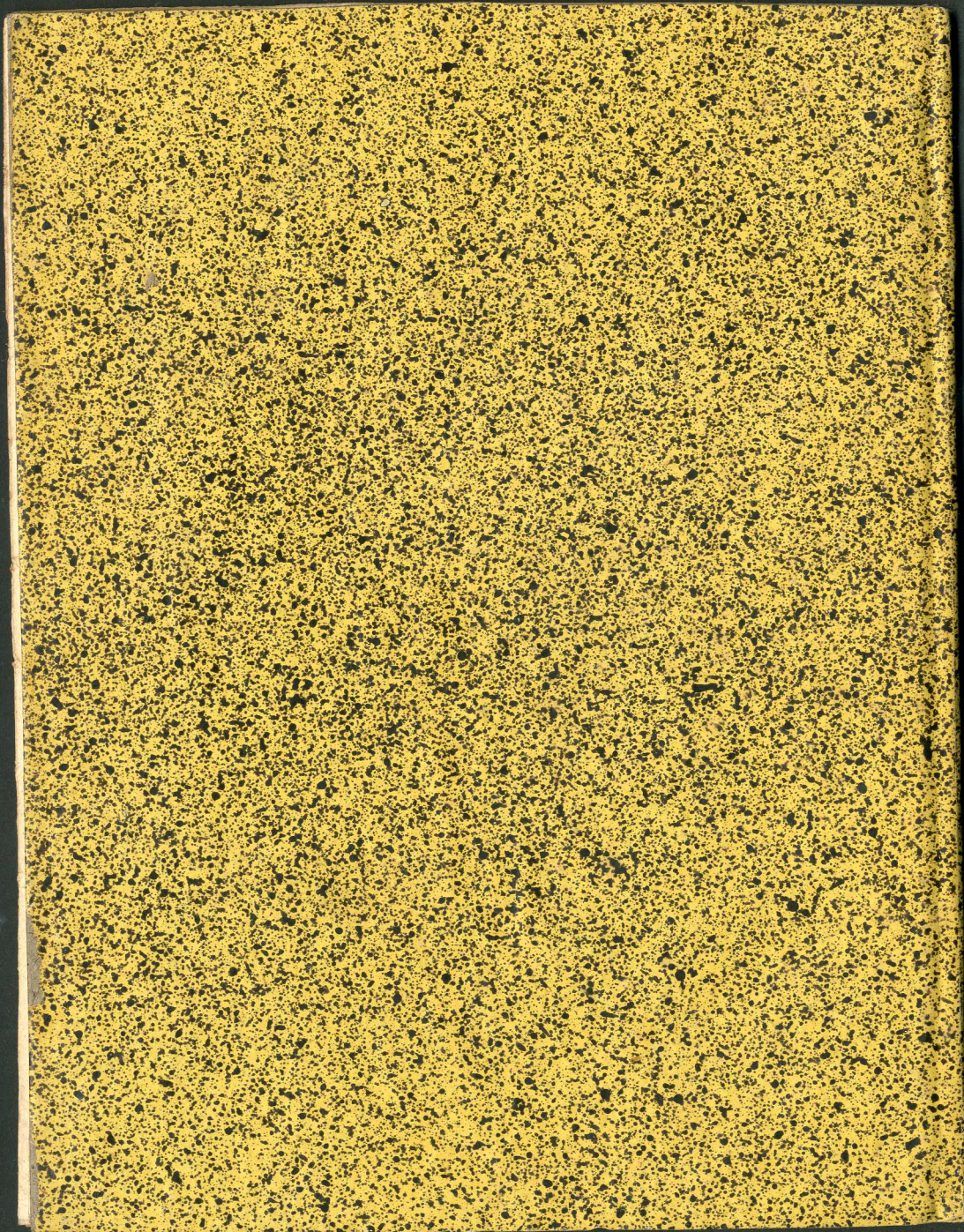

~~3559~~

3973

Thysius 1893

10
Corte wtlegginghen

Ofte

By-boeghsel vanden gheheelen Triumph-Wegh
ghemaectt ende ghestelt

Ter eeren des Doorluchstichsten
PRINCE CARDINAEL
FERDINANDVS
INFANTE VAN HISPANIEN.

Op sijn blijde incomste binnen de Stadt
van Antwerpen den 17. April 1635.

Witsgaders van alle het gene schrybens weerdich
ghepasseert is/ ter Wilsen den Prince Cardinael
t'Antwerpen heeft gheweest.

t'ANTWERPEN,

By Lauwereys van Diest/ op S. Jans Bruggh/
in de vyz wiete Hafewinden.

By-voeghsel van den heelen Triumph-
wegh van den Prince Cardinael, mitsgaders alle
het ghene schrijuens weerdich ghepasseert is, ter
wijlen den Prince t'Antwerpen heeft gheweest.

Anneer mē duysent schreef ses hondert vijfendertich
Thien daghen in April en seuen, heel blijhertich
Fris sittende te peerdt *Don Ferdinandus* tradt
Als Gouverneur van't lant t'Antwerpen inde stadt
Als hy den dach te voor met menichte van schepen
In een vergulde jacht van weerde onbegrepen
Op't Kiel ghelandt te voet heeft in't Casteel vernacht,
Waer dat vergadert was schier al d'Antwerpsche pracht.
'tCasteel gaf lustich vier, de stadt dé van ghelijcken
Op't Scheldt, op Cartenbergh ende duysent wt de wijcken:
De locht was niet dan vlam, niet dan gheschoten vier:
Het water van het Scheldt was heet gheworden schier.
Den dach was qualijck op men sach ront-om de menschen
Lanckx hennen heel de stadt naer sijne compfte wenschen:
De huysen, vensters al, en folders heel de straet
Van smorghens al vervult, elck coos iet t'sijnder baet:
Omdie ghewenschte vr' een yder sachmen wachten:
'tWas wonder door 'tghedranch dat veel niet en versmachten,
Noyt isser soo veel volckx (bekennen d'oude lien)
In veele jaeren tijts in dese stadt ghesien.
Den noen die was voor-by, de Son begonst te dalen;
Een yder hielt hem reed' om den Prins in te halen.
De Borghers in't gheweyr, de straeten wel beset,
Soo dat een yder coft den Prins sien onbelet.

Hy quam vast aende poort daer hem met groote weerde
Tucherus wilcom hiet en leyd' hem voorts te peerde
 Door heel den blijden wech, altijd ontdekt sijn hoot
 De Keyfers poorte in, daer hem een Bagge boot
 Een wel vercierde maecht: daer saghmen eens sijn wanghen
 Met al te schoonen root vol maifesteyt behanghen.
 Den blijden wegh beghost, den Prins sat op een peerdt
 Dat onghetwijfelt was vvel duyfent croonen weerd.
 De Dekens rontom t' peert der gulden met flambeauen,
 Het volck van alle cant en dede niet dan schreuwen
 Siet daer den Prins, den Prins, Godt geu' hem doch voorspoet
 Dat hy ons Nederlandt in rust eens stellen moet.
 Daer rijdt hy, spaert ô Godt doch desen vromen helt.
 De vroukens riefen oock: Siet wat een schoonen belt:
 Siet wat een frischen man? hoe staedich van manieren?
 Siet eens hoe vriendelijck laet hy sijn ooghen swieren?
 Dit was rontom t'geroep. Maer aen Sint Ioris Kerck
 Quam hem strackx in't ghemoet het aldereerste werck
 Het slechste nochtans niet daer in hy cost aenschouwen
 Dat t'lant op hem alleen ghestelt had sijn betrouwen.
 Wat voorder op een staeck den Prins tot eer ghericht
 Stont ouer beyde cant ghestelt dit iaer ghedicht:

FerDinanDo AVstrIaCo

*In regnIs
 CaesarIs sororIo,
 HispanIa fratrI VnICo, Dat is
 PannonIa LeVIro,
 BelgICa gVbernatorI
 ponItVr.*

Tereeren

Van *FerDinanDV's*
 In't tKeyferryCk sChoon soon
 In't Spaens-ryCk broer
 In't HVngers-ryck sWagher,
 In neerLants-ryck goVerneVr
 ghestelt.

Op

Op d'ander sijde.

*Charo HispanIa sIDerI
 AniVerpIa harIzontem
 IntransI*

VoVetur perennIs prosperItas.

Aen het nieu spaensCh steer-
 LiCht

dat is Dat hier binnen antWerpen
 VersChynende Is, sy alle
 gheLVCK en Voorspoet.

Hy quam aen't Maeghden-huys, waer voor de Maeghdē songen
 Seer liefelijck musieck als lysters onbedwonghen.
 Aen d'Aeren-borchsche-huys had oock seer schoon in doogh
 Het Portugies gheslacht een Arck gherecht om hoogh:
 Den dry hoeck wat voor-by, de Vrouwen-broeders t'saemen
 Die stonden voor hun poort, en hadden naer betaemen
 Oock een fray werck gherecht; Helias hun Patroon
 Stont met een sweert in d'handt in't bouenste ten thoon.
 Den yuer tot Godts eer, en d'ouerhandt daer neuen
 Sijn Iaerdicht elck by hem door een gheest wel bedreuen
 Seer aerdich daer ghestelt, en luyden al-te-mael
 En sijn Iaer-dichten me, alsoo in onse tael:

In't midden het eerste aldus:

VenIat In te Infans HispanIa sPrItVs DVpLeX MagnI patrIs ELIa.

Dat is:

heere geeft het Vier Des DobbeLen gheests
 Van VWen heLIas aenDen Infante Van Hispanien.

A 3

Onder

Onder den pber oft Zelus.

VbiqVe ZeLabitVr zeLVM DeI sVI Vt thesbita.

Dat is:

Hy saL Waer 't sy In aLLe pLaetsen en aLLe tyden
geLyC heLIas thesbita Was IVerICH Voor GoDts eere syn.

Onder de Dictoie.

InIMICos DeI,regIs sVosqVe sVperans sVperatVrV seft.

Dat is:

oVer aL saL hIIoVerhant hebben Van De WeDerspannighe
VIIanDen.

In't midden onder.

ItatIbi ferDinanDe In aDVentV AntVerpia VoVent FILII heLIa.

Dat is:

Soo WensChen aen V ferDinanDV's WII thesbita kin-
Deren.

VAn daer sagh hy de poort daer al de houwelijcken
Van Spaegnien, Oostenrijck, en Neerlandt insghelijcken,
Waer door dees dry aen een sijn eeuwelijck ghehecht;
Maer midden op de Meyr was een stuck werckx gherecht
Dat niemant dies ghelijck en sach oyt met sijn ooghen,
Daer't Keyser-rijck gheslacht van Oosten-rijck ten tooghen
Met tweelef Keyfers stont, wel neghen voeten lanck:
Hier was een groufaem volck, gheroep, gheschreuw, gheclanck,
Van stemmen, van Musieck, Schalmeyen en Trompetten.
Voor dit werck self den Prins sachmen sijn hoet af-letten
En rijden onghedeckt door dese Keyfers-poort

En

En t'heeft hem soo behaeght, dees redenen aenhoort,
Dat hy den Magistraet, als sy hem quaemen vraghen
Oft hy inden Triumph ghehadt had wel behaghen,
Gheantwoordt heeft: De poort der Keyfers my behaeght.
En heeft beleefdelijck dees Keyfers hen gevraeght.
In Spaegnien sijn Heer Broer den Coninck sonder scheynden
Ghepackt en t'scheep ghedaen voor eenen schenck te seynden.
Recht voor dit werck soo stont voor de Post-meesters poort,
Een vier-werck fray en hoogh, dat t'sauonts wiert ghehoort,
Wanneer het constich spranck wt spouwende Dolphijnen,
Wt croonen vol van vier, wt letteren vol schijnen.

De Clare-straet die volght waer teghen ouer recht;
Stont *Isabella* boogh seer staetich op gherecht
Hy sagh in desen boogh sijn Moye heel sorghvuldich
Door liefde aen den Vorst van Spaegnien (die wy schuldich
Sijn alle eerbaerheyt) te bidden dat hy wou
Door sijn Broer sliffen eens den Nederlantschen rou,
Ghelijck hy metter daet sijn Broeder heeft ghesonden
Ons Nederlandt tot troost en heyl van al ons wonden.

Den Nortelinghschen slach stont midden inde straet
Met groote pracht vertoont, daer den Prins seluer staet
Te voet, te peerdt, vol eer, verjaeghende wt t'velt
Met den Bohemschen vorst al t'Sax en Sweedts ghewelt:
Op d'ander sy vol glans, soo de Romeynen plaghen,
Den Prince wordt ghevoert op eenen gulden wagen
Als die victorius ghewonnen had den slach.
Voor-by wat maer niet veer Parnassus-bergh men sach,
Waer op Apollo sanck met sijn neghen goddinnen.
De Melck-merckt was vereert met Mars, die wat van binnen
De half ghesloten deur van Ianus tempel stont.
Die deur die den oproer wou open doen goet-rondt,
Die deur de welck den peys met groote cracht wou sluyten.

Daer

Door *Isabella* selfs. Op d'een sy had de tuyten
 Der Vrouwen vreet in d'handt den chrychschen ouerlast
 En vreetheyt die op recht noch redenen en past.
 Op d'ander sy den peys met allen haer ghenuchten
 Verthoont haer groot profijt door lieffelijke vruchten.
 Antwerpen wenschten hier dat van al 't Chrijchs ghewelt
 Ons Nederlandt verloft in rust eens wordt ghestelt
 Door desen nieuwen Vorst. De Merckt met groote staecken,
 Pecktonnen, tortsen, volck. Hier nam den Prins vermaecken
 In t'leuende vertoogh der Schilders aen te sien
 En inden grooten hoop van soo veel vremde lien.
 Den Oliphant, den Reus, den Prins hier oock verwachten.
 Hier was oock menich mensch in vrees van te versmachten.
 Den Walvis vvas by na vergeten, desen stont
 En spouwden op de Meyr veel waters wt in't rondt.
 Dē Prins tradt voort Stadthuys tot ons Lieu. Vrouwen binnen
 Daermen strackx in musieck *Te Deum* gonck beginnen.
 Van daer vernieut van peert, de rechte Hoochstraet door
 Reet hy recht naer het Hof. Maer hier moet noch vvat voor;
 In't Meulengat stont oock een al te schoonen vverck
 Van leuende vertoogh, daer den Prins sijn ghemerck
 Op nam, en aerdich loech dat duysent menschen saghen.
 Recht in de Vlasmerckt stont verheuen den Zee-vvaghē.
 Sint Ians-brugh had een vverck vvaer in Antvverpen sat
 Gheknielt, by t'Scheldt gheboyt, en vrendelijcken bat
 Dat haer *Ferdinandus* doch den ouden fleur vvuou gheuen
 Die hy voor d'oorloogh had. Mercurius daer neuen
 Die Coopmanschap beduyt vvuou nemen schein de vlucht:
 Antvverpen badt den Prins met minnelijck ghesucht
 Dat dit mocht sijn belet. Het schip dat schein te drijuen
 Gheheel den Oever door: maer soud' ick laeten blijuen
 Het schoon werck van de Munt? neen dat waer onghelijck.

De

De Munt die had gherecht *Potosi* siluer-rijck,
 Waer wt den Coniack haelt sijn siluere Thresoirē,
 En thoonde hoe de Munt het gout brengt tot orboiren
 Door hamer, en ghewicht. Aen't Hof wiert wt ghebelt
 Hoe dat hem *Ferdinand* van jonckx tot deughden stelt,
 Hoe hy den wellust schout, hoe hy de steyle paeden
 Der deuchden niet en mijdt, maer volght *Minerva* raeden.
 Op d'ander sijde staet dat, soo *Bellerophon*
Chymera 't vremdt ghedrocht door *Pegasus* verwon:
 Alsoo *Ferdinandus* sal de ketterijen vellen
 En heel ons Nederlandt in rust en vrede stellen.
 Soo quam den Prins in't Hof, daer strackx de Borgeren
 En Guldens al ghelijck, al schietende voor-by
 Marcheerden fray ten toon. Ick swijgh' hier de banieren,
 De vendels, winpelen, diemen sachront-om swieren.
 Den avont-stont quam aen, terstont schein heel de stadt
 Niet dan in vier te staen, niemant wast die vergat
 Te steecken iet in brant om den Prins te vereeren,
 En deden schier den nacht in claeren dach verkeeren.
 Maer wat sal ick voor d'eerst gaen schrijuen met de pen
 Van al het constich werck? Voorwaer, voorwaer ick ben
 Te plomp en t'ongheleert, want wie sou connen schrijuen
 Ten eersten t'vier dat schein de heel locht door te drijuen
 Het seerich slangich vier dat wt den Thoren spranck
 Dat op de Meyre stont twee blijde avonts lanck.
 Ick seght en hebt ghesien (en wil u niet bedrieghen)
 Ghelijck ten thoren wt wel duysent sterren vliegghen,
 Wel duysent slanghen oock: en de Societeyt
 Die heeft oock fray ghehoont haer groote aerdicheyt:
 Gheheel hun plaetse door en sachmen niet dan lichten,
 En hunnen Muer becleet met constighe ghedichten:
 Den eersten avont spranck daer om hoogh een Casteel;

B

Den

Den tweeden dagh te peerdt sat onsen Prins gheheel
 Verheven in de locht, en draeydde met de winden
 Schier nergens vast gemaect, seer fraey en vrent om vinden
 Was dit bevallich werck; t'Collegie van ghelijck
 Hadt veele fraeycheyt constich en aerdelijck
 Voor hunne poort ghestelt, daer spronck de ketterije
 Des auonts inde locht en als een gaelderije
 Was hunne plaets beset tot aen den grooten hoff,
 Waer in sy door een spel vercreghen grooten loff.
 Den Prins was soo verblijdt dat hy sonder mistrouwen
 Twee auonts achter een het vieren quam aenschouwen.
 Des Woonstaeghs hoorde hy Misin de vermaerde Abdije
 Naer middagh heeft besocht *Plantinus* Druckerije.
 Al waer *Moretus* self druckten den Princ' ter eeren
 Het werck dat in ons tael ick oock heb willen keeren.

SERENISSIME PRINCEPS
 FERDINANDE,
 QUI
 CVM INVICTISSIMO CÆSARE,
 POTENTISSIMO HUNGARIÆ REGE,
 VTROQUE TIBI COGNOMINI,
 VICTRICES COPIAS
 IN SACRI ROMANI IMPERII HOSTES
 FELICITER EDVXISTI;

Iam

Iam Batauos, non tam hostes quàm Rebelles,
 Nec tam Rebelles quàm cæco errore seductos,
 Maximi Regis fratris Tui armis atque auspiciis,
 Marchionis Aytonæ prudentia & industria,
 Austriacæ virtutis ac felicitatis Tuæ ductu
 Felicitiùs debellato,
 Clementiùs reducito:
 Mox ob Belgicam omnem pacatam,
 VT PACIFICATOR, VT PATER PATRIÆ,
 Gloriosiùs triumphato.
 Hæc sua & bonorum omnium vota,
 OFFICINA PLANTINIANA,
 Regiæ Celsitudinis Tuæ recreata aduentu,
 Gratulabunda concepit;
 Venerabunda Te coram præsentè excudit
 XIIJ. KAL. MAIAS ANNI M. DC. XXXV.

O Konincklijcken Princ', die uwe legher-crachten
 Gheluckich hebt ghevoert by d'onwinnbare machten
 Des Keyfers en des Vorst van't cloecke Hongers-rijck
 Die ghy by naer besaet, en sijt in naem ghelijck,
 En soo ghelijcker-handt verwonnen de vyanden
 Die teghen t'Roomsche rijck voor Nortlingh't samenspanden;
 Toont den Hollander eens oock u onwinnbaer macht
 Hy die geen vyandt maer rebell' moet sijn geacht
 Iae geen' rebell', maer eer maer iammerlijck bedroghen
 En door ontrovetenheyt den Coninck afgetoghen.

B 2

Temp

Tempt hem gheluckelijck door wwe Broeders cracht,
 Door Aytonaes raet, sijn hooverdij versmacht.
 Door Oostenrijcks bestier wvilt hem gheluckich d'vinghen
 En vrindelijck vveer-om tot sijnen Coninck bringhen,
 Op dat ghy Nederlandt hebbend' in rust ghebracht
 Van yder Vader moeght van t' Landt worden gheacht
 En soo heel triumphant den grooten naem vercrijghen,
 Dat ghy peys hebt ghemaect, en d'oorloghe doen swijghen.
 Dit is den goeden wvensch die alle menschen bly
 V wvenschen goeden Prins en onse Druckerij
 Door wwe compt verheught om haere jonst te tooghen
 Ghenaedich Ferdinand ghedruckt heeft voor u ooghen.

Dits 'tgheen t'Latijn beduyt. Daer naer op Donderdach
 In ons Lieu-Vrouwen Kerck den Prins te Kerck men sach.
 Naer noen sach hy een spel, waer in de Violieren
 Int' Hof fray boetsten wt, hoe *Perseus* door het swieren
 Van sijn ghevleugelt peert *Andromede* bevrijdt
 En los maect. Naer het spel besteden sijnen tijt
 Aen't Carmeliten werck, den eersten steen te legghen:
 Den Vrijdach t'geen hy sach can ick u qualijck segghen,
 Oft schrijuen met de pen, want doen sach hy die Kerck
 Die van heel Neerlandt is wel t'costelijckste werck;
 De Iesuiten Kerck van binnen en van buyten
 Seer treffelijck verciert, daer menichten van Luyten
 En Claueringelen en alderhande spel
 Het aerdtche Paradijs voor ooghen stelden wel.
 Wel twintich soo my docht daer Claueringels waeren,
 Wel hondert, iae noch meer soo luyten, fluyten, snaeren
 En stemmen onder een. Naer noen nam sijn play sier
 Al regende het seer, te sien op wat manier
 De jonckheyt t'sijnder eer te Iesuyten speelden,
 'Ticheen dat hem hier te sijn int minst niet en verveelden;

Des

Des Saterdaechs reedt hy naer de Preeck-Heeren Kerck,
 Daer naer op het Casteel, naer middach sijn ghemerck
 Gonck nemen op den Dam, en gonck aldaer bekijcken
 Wat schay het water doet door de doorsteken dijcken.
 O Godt druckt doch den Prins dees jammer saeck in't hert
 Dat hy dat landt eens dijk', en soo versuet de smert
 Van menich armen mensch die sijn goet daer fiet drijuen.
 Och Prins laet doch dit landt niet onder d'water blijuen.
 Op Sondach hoorden hy tot d'Augustijnen Mis;
 Van daer hy in sijn Hof te noen-mael reden is.
 Nae noë reedt door de stadt. Smaendaechs wilt dit aenmerckē
 Soo hy sat in de Coets en rijden sou ter Kercken
 Te Minderbroeders hoort, het Heylich Sacrament
 Compt juyft in sijn ghemoet, hy soo hy is ghewent
 Springht wt de Coets en volght met al sijn Heeren t'samen
 Tot datse al te voet aen't huys des crancken quamen.
 O Princelijcke deught, recht Oostenrijckx ghemoet,
 Waerachtich Prins ghy thoont dat ghy sijt van het bloet
Rudolphi, die't oock ded', draeght vry hier op den roeme,
 Want dits u meeste eer, ô Oostenrijcksche bloeme!
 O Prince gaet soo voorts, dit is de rechte baen
 Daer ghy wt tot voorspoet door, en eere sult in-gaen,
 En ghy Godt, die aensiet den Princ'u soo vereeren
 Wilt u bermhertich oogh van hem doch noyt af keeren,
 Maer geeft hem raet en daet, beschermt hem, staet hem by
 Dat hy verjaeghen mach de blinde kettery,
 Die't Heylich Sacrament niet anders doet dan blaemen,
 Die met u woorden spot, door wiens duyuel sch raemen
 Ons Neerlandt is ghescheurt, geleurt, gheruckt van een,
 Helpt desen jonghen helt, dat quaet gheraetsel schein
 Verpletten, smijten doot, vernielen en verjaeghen.
 Vereenighen ons landt, dat wy soo geerne saeghen,

B 3

In

In een ghelofen trouw, in deught, godtvruchticheyt
V woorden Heer sijn waer dus want ghy hebt gheseyt;
Die my eert, sal ick weer voor mijnen vader eeren.
Hy eert u, eert hem oock. Wilt hem ghestaedich leeren
Hoe dat hy Nederlandt op 't best regeren sal
En stellen eens in rust daer twist is over al.
Hadt ick wel van den Princ' wat meerder connen schrijven?
O neen dus en houd op. Ick sal't hier laten blijven
En houden op in tijts.

Os cordi concordet.

Imprimi potest. Estrix Plebanus.

